

FRANSE SYMMETRIE

Tuinroute door de Loirestreek

EN ENGELSE SPONTANITEIT

IN HET GEBIED TUSSEN CHARTRES EN TOURS ZIGZAGGEN TALLOZE BEZOEKERS TUSSEN MONUMENTALE PANDEN. MAAR ER ZIJN MINDER MENSEN DIE HUN VIZIER RICHTEN OP DE VELE TUINEN DIE ER ZIJN. WIJ PRESENTEREN U ER VIER, ELK MET EEN EIGEN SFEER.

•
TEKST: **PATRICIA JACOB**

LE PRÉ CATELAN

HEEFT U OOIT *UNE MADELEINE DE PROUST* gehad? U weet vast dat een madeleine een kleine schelpvormig cake uit Commercy is en dat Proust géén bakker was. Wat ik wil weten is of u ooit naar aanleiding van iets kleins – een gebaar, geur, voorval – bent overvallen door emoties of herinneringen.

Ik kwam erachter dat une madeleine de Proust een eeuwenoude Franse uitdrukking is, toen ik het Maison de Tante Léonie bezocht, ook bekend als het Musée Marcel Proust. In dit huis bracht Proust (1871-1922) als kind geregeld zijn paas- en zomervakanties door. Hij dronk er bloesemthee met zijn tante en doopte er dan een madeleine in. Als hij later als volwassene die smaak weer proeft, komen zijn jeugdherinneringen bovendrijven. Hij beschrijft ze tot in detail in *À la recherche du temps perdu* (Op zoek naar

de verloren tijd), een roman in zeven delen.

Het huis waar de schrijver vakantievierde staat in Illiers-Combray, een dorpje in het departement Eure-et-Loir, circa dertig kilometer van Chartres. In zijn meesterwerk voert hij dit gehucht op als Combray. In 1971, zijn honderste geboortjaar, werd de fictieve dorpsnaam toegevoegd aan de oorspronkelijke dorpsnaam Illiers.

Dicht bij het vakantieadres ligt een andere plek die aan Proust herinnert: Le Pré Catelan. De tuin die in deel één van de reeks, *Du côté de chez Swann*, figureert als Parc de Tansonville, is ontworpen door zijn oom Jules Amiot.

Le Pré Catelan is intiemer en romantischer dan zijn naamgenoot in het Parijse Bois de Boulogne. Het is *un jardin à l'anglaise*: perenbomen, platanen en inheemse planten groeien er op los, vrij van enige symmetrie. Een kabbelend stroompje, houten bruggetjes, een duiventil in Arabische stijl, een grot en een groen 'tuinhuisje' vallen op. Een rustige plek, ideaal voor een picknick met corned beef, asperges, chocolademousse en madeleines – de favoriete gerechten van Proust.

Le Pré Catelan was de tweede van de vier tuinen die ik bezocht tijdens mijn trip door de Loirestreek, in dit geval; grofweg het gebied tussen Chartres en Tours. De tuinen

liggen dicht bij elkaar. U kunt gemakkelijk van de ene naar de andere tuin rijden. Fietzen is een goed alternatief; bergen ontbreken, heuveltjes zijn schaars. Bovendien kunt u dan een nieuwe fietsroute uitproberen (zie kader Saint-Jacques à Vélo).

TUIN VAN CHÂTEAU DE MAINTENON

MIJN TRIP BEGON IN MAINTENON, EEN dorpje dicht bij Chartres op de plek waar de Eure en de Voise samenkomen. Dé lokale tuin, die van het Château de Maintenon, is veel groter dan je in een dorp met nog geen 4500 inwoners verwacht. In het kasteel woonde ooit Madame de Maintenon, de weduwe van dichter Paul Scarron en de

heerlijke echtgenote van Lodewijk XIV. Een intrigerende persoonlijkheid – ‘More brain than heart,’ volgens mijn gids. Aan de hand van het boek dat Hans Bots en Jan Schillings recentelijk over haar schreven, kunt u uw eigen oordeel vormen over deze ‘eenvoudige’ dame die geboren werd als Françoise d’Aubigné.

Château de Maintenon werd vanaf 1509 in renaissancestijl verbouwd. Met financiële hulp van de koning kon Madame de Maintenon het kasteel in 1674 kopen. In de tuin ligt de ruïne van een aquaduct dat Lodewijk XIV door bouwmeester Sébastien Le Prestre de Vauban wilde laten realiseren, maar dat er nooit is gekomen. Via dit aquaduct wilde hij water van de Eure naar de tuinen en fontein van Versailles laten stromen. Behalve Vauban had Lodewijk XIV ook de landschaps- en tuinarchitect André Le Nôtre ingeschakeld. Na de tuinen van Versailles mocht hij zijn creativiteit inzetten voor de tuin van het kasteel in Maintenon. In 2013, vierhonderd jaar na het overlijden van Le Nôtre, is de kasteeltuin gerenoveerd op basis van zijn originele ontwerpen die in

de Bibliothèque national de France lagen.

Patrick Pottier, hoofdtuinier van Château du Champ de Bataille, kreeg de leiding over dit project. De tuin is nu weer precies zoals Le Nôtre en de Zonnekoning dat graag zagen: *impeccable*; onkruid is er een vloek, de tuiniers ‘kleuren er binnen de lijntjes’. Zo zorgen ze ervoor dat er tussen de ene en de ander buxus precies 18 centimeter zit en dat de planten niet hoger worden dan 23 centimeter. Strakke lijnen domineren in deze *jardin à la Française* met zijn 65 stamrozen, 12.000 buxusplanten, 58 *topiaires* (gebeeldhouwde planten) en 60 taxusbomen. Er staan houten bankjes, er zijn enkele zwanen. Langs het water lopen twee wandelpaden. Het ene pad heet Le Nôtre, het andere Racine – een eerbetoon aan de beroemde schrijver die op dit kasteel zijn tragedies *Esther* en *Athalie* schreef. In de herfst overheersen de kleuren geel, bruin en oranje. ‘s Zomers dwarrelt er een parfum van salie, vleitig liesjes en rozen door de tuin. Een roos die Le Nôtre heet is er al, een roos vernoemd naar Madame de Maintenon is in ontwikkeling.

JARDIN DU PLESSIS SASNIÈRES

DE KEURIG ‘GEKAPTE’ PLANTEN EN HEGGEN bij Château de Maintenon zijn mooi, maar op een gegeven moment werd ik een beetje kriegel van al die perfectie. Ik snakte naar iets lossers, een tuin waar tuiniers de natuur niet strak stroomlijnen, maar *carte blanche* geven: een Engelse tuin. Le Pré Catelan is zo’n tuin. Jardin du Plessis Sasnières, tuin drie op mijn route, is dat ook. ‘Vergis je niet,’ zei Rosamée Henrion, de eigenares en ontwerpster van die tuin. ‘Je denkt toch niet dat een tuin die er *naturel* uitziet, spontaan ontstaat? Dat lijkt misschien zo, maar voor zo’n tuin moet je dagelijks werken als een paard.’ Ik had alleen maar gezegd dat haar tuin zo ‘vrolijk’ was, niet dat ze maar wat had aangerommeld. Alsof ik dat had gedurfd: Rosamée is een energieke, grappige tachtiger met een uitstekend stijlgevoel – ooit was ze interieurontwerpster. Samen met haar zoon Nicolas leidt ze haar onderneming, die bestaat uit een tuin waar bezoekers welkom zijn, een winkeltje, theehuis en een orangerie voor besloten diners.

De tuin ligt in het gehuchtje Sasnières in het departement Loir-et-Cher, vijftien

kilometer van Vendôme. Rosamée erfde het familielandgoed in 1960. Ze renoveerde de gebouwen en pakte de tuin aan. ‘Thank God, dat er op dat moment niets was. Anders had ik het waarschijnlijk zo gelaten. Nu kon ik mijn fantasie de vrije loop laten.’

Haar tuin beslaat bijna vier hectare in een vallei. Middenin is een groot meer met kikkers op de oever. Verderop ligt een bloementuin, waar bloemen op kleurenthema zijn gerangschikt; magnolia, seringen en

haar favoriet: Paul’s Himalayan Musk, een lichtroze klimroos. Op de muren van enkele gebouwen groeit *actinidia melanandra*, een zeldzame klimplant die plantenexpert Ernest Wilson in 1910 had meegenomen uit China. Van de oogst uit haar boomgaard en moestuin maakt Rosamée jams en chutneys voor haar winkeltje. Hoewel ze een fulltime tuinier en leerling in dienst heeft, wroet ze nog vijf uur per dag in de aarde. ‘Tuinieren houdt me in vorm, mentaal en fysiek.’

EIGENARES ROSAMÉE HENRION

TUIN VAN CHÂTEAU DE VALMER

KAPEL

TEN ZUIDEN VAN ROSAMÉES TUIN, richting Tours, pronkt Château de Valmer. Dit renaissancekasteel uit 1525 ligt bij het dorpje Chançay in het departement Indre-et-Loire. In totaal beslaat het domein zestig hectare. Sinds 1888 is het in handen van de familie de Saint Venant. De tuin bij dit kasteel is de meest diverse van de tuinen

die ik tijdens mijn tocht heb gezien. Vanaf de Italiaanse terrassen met Florentijnse fonteinen, balustrades en beelden heb je uitzicht over de Vallée de La Brenne, een zijrivier van de Loire, en zie je goed hoe enorm de kasteeltuin is. Er is een 'woeste' bloementuin en een 'kitchen garden'. Hier kunnen bezoekers kruiden en groenten pakken en naar huis meenemen. Er groeien artisjokken, courgettes, bladeren die naar oester smaken en munt uit de hele wereld, waaronder uit Tasjkent.

Iets verscholen is een 'grotkapelletje'. Vroeger stopten pelgrims op weg naar

Saint-Jacques-de-Compostelle hier om te bidden. Jean, de zoon van de huidige eigenaar, is hier gedoopt. Inmiddels leidt hij het wijnbedrijf van de familie. De wijngaarden op het terrein zijn jaarlijks goed voor zo'n 130.000 flessen wijn – zoet, halfzoet, droog en mousserend. Ik was weg van de mousserende wijn van chenindruiven. Want: lekker fruitig. Maar misschien vindt u de rosé lekkerder? Neem de proef op de som tijdens een wijnproeverij, de perfecte afsluiting van een rondleiding over het landgoed.

MOESTUIN

Saint-Jacques à Vélo

Met de fiets kunt u etappes van een nieuw parcours afleggen: Saint-Jacques à Vélo. Vanuit Frankrijk zijn er vier wandelroutes naar Saint-Jacques-de-Compostelle, één daarvan loopt via Tours. De fietsroute Saint-Jacques à Vélo bestaat sinds eind 2014. De 380-kilometer lange route begint in Maintenon en gaat via Chartres en Tours naar het befaamde pelgrimsplaatsje Châtellerault, in de regio Poitou-Charentes. Vanuit Parijs kunt u rechtstreeks met de trein naar twee belangrijke haltes op die route: Chartres en Tours. Bij beide stations kunt u (elektrische) fietsen huren. Zie ook: marandoavelo.fr en cycling-loire.com.

Adressen à la carte

TUINEN

Tuin van Château de Maintenon, Maintenon. Van 14 februari - 20 december alleen geopend in het weekend en op feestdagen van 10.30 - 19.00 uur. Daarna ruimere openingstijden.

CHATEAUDEMAINTENON.FR

Pré Catelan, Iliers-Combray. Geen sluitingstijden.

JARDINEZ.COM

Jardin du Plessis Sasnières, Sasnières. Geopend van 2 april - 1 november van 10.00 - 18.00 uur op donderdag tot en met maandag en op feestdagen.

JARDIN-PLESSIS-SASNIERES.FR

Tuin van Château de Valmer, Chançay. In september op alle dagen geopend van 10.00 - 12.30 uur en van 14.00 - 18.00 uur. Van oktober tot april geopend van 10.00 - 12.30 uur en 14.00 - 16.30 uur op alle dagen behalve zon- en feestdagen.

CHATEAUDEVALMER.COM

MUSEUM

La Maison de Tante Léonie, Iliers-Combray. Van 1 september - 14 december geopend van dinsdag tot en met vrijdag van 14.15 - 17.00 uur. Daarna ruimere openingstijden. Een feest van herkenning voor lezers van À la recherche du temps perdu van Marcel Proust. Een collectie van persoonlijke spullen van de schrijver en zijn oom en tante waar hij vakantievierde.

WWW.TOURISME28.COM

ACCOMMODATIE

Bagatelle
Dicht bij Tours, in Vouvray, bieden oud-kolonel Bernard Chandouineau en zijn vrouw Anne smaakvol ingerichte kamers en suites, waarvan twee in een grot. Van alle gemakken voorzien, inclusief zwembad in de tuin.

BAGATELLE-CHAMBRESDHOTES.FR

Moulin de la Plaine
Chambres d'hôtes en gîtes met zwembad in de natuurlijke omgeving van Trôo. De aimabele eigenaar trakteert bij de borrel op streekproducten en wijst je de weg naar dorpjes in de omgeving (Lavardin), kastelen en Vendôme.

MOULINDELAPLAINE.COM

RESTAURANTS

Brasserie La Cour
Een van de restaurants van het Grand Monarque. Pâté de Chartres en croûte vooraf, daarna kabeljauw met geconfijte citroen en een reusachtige crème brûlée toe. Genieten in het hart van Chartres.

BW-GRAND-MONARQUE.COM

Le Manoir de Saint-Quentin
In Saint-Quentin-les-Trôo, een dorpje tussen Vendôme en Tours, ligt het restaurant van alleskunner Fai. De chefkok kookt klassiek Frans met soms een Aziatisch tintje, geeft wijnadvies en serveert.

LEMANOIRDESAINTEQUENTIN.COM

EVENEMENT

Chartres en Lumière
Tot en met oktober 2015 zijn er 's avonds lichtshows bij de wereldberoemde kathedraal en 25 andere gebouwen in de stad. Op de achtergrond klassieke klanken, van pianomuziek tot opera.

CHARTRESENLIUMIERES.COM

VERVOERSBEDRIJF

Bagagafrance is het bedrijf van oud-kolonel Bernard Chandouineau en zijn voormalige collega's. De medewerkers leveren u, uw bagage en fietsen af op de afgesproken bestemming. In de Loirestreek opereren ze nu tussen Orléans en Angers, langs de haltes van fietsroute Loire à Vélo. Maar het bedrijf wil langzaam meer terrein winnen. In de toekomst wil Bagagafrance klanten ook full-service bieden langs de etappes van Saint-Jacques à Vélo.

.BAGAFRANCE.COM

OVERIG

Toeristische info Loirestreek:
LOIRE-STREEK.COM
Frans Bureau voor Toerisme:
RENDEZVOUSENFRANCE.COM